

Het tandradbaantje (deel 2)

In SJ 64 heeft het ontwerp van deze baan gestaan en een beschrijving van het bergstation. Ondertussen is de gehele baan afgemaakt en heeft zijn eerste toets doorstaan in Den Bosch tijdens "Rail '92". Tijdens deze tentoonstelling gingen de meeste vragen die ik kreeg over het maken van de bergwanden en het stromende water. Daarom zullen in de toekomst deze twee onderwerpen in aparte artikelen uitgebreid beschreven worden. Nu komen twee modules aan de beurt en wel de tweede hoofdmodule met tussenstation en bergmeer, en de module die het tussenstation verbindt met het bergstation. Tevens wil ik ingaan op het leggen van de rail en op de rijkwaliteiten van het lokje.

Rails en rollend materieel

Het tandradlokje van de firma "Gerard" heeft nu ongeveer zo'n 30 uur rijtijd erop zitten. En dit zonder enige moeite, wel is gebleken dat de rail en tandheugel erg goed schoon moeten zijn. Let er vooral op dat door het leggen van de ballast houtlijm tussen de tanden gaat zitten, waardoor het lokje

wordt opgetild en de wielen los van de rail komen. Ook komt het bevolkingsmateriaal op de baan en gaat dan tussen de tandraden zitten, die daardoor hun grip verliezen op de tandheugel. Daar dit op tentoonstellingen niet te voorkomen is heb ik dan ook regel-

1. Het tussen stationnetje met de bergdoorsnijding.
2. De complete opstelling van de baan. Duidelijk is het grote hoogteverschil te zien.

matig de tandraden voorzichtig met de punt van een borrelprikkert moeten schoonmaken. De rail kan het beste schoon worden gehouden met wasbenzine en de tandheugel met een kleine staalborstel (voorzichtigheid blijft hierbij wel geboden). Verder moet er voor gezorgd worden dat de draaiende onderdelen, op het wormwiel bij de motor na, goed doorgesmeerd zijn met een zuurvrije olie.

Gebleken is dat de aangegeven minimale straal van de rail (30 cm) te klein is en het beter is zo'n 50 cm aan te houden. Zorg ook dat de rail nooit in een S-bocht ligt en dat

tussen de twee bochten minimaal een recht stuk van 15 cm is.

Uit ervaring is gebleken dat het nogal moeilijk is om bij de firma "Gerard" nabestellingen te doen, levertijden van driekwart jaar waren niet ongewoon. Mijn advies is dan ook om bij aankoop alles te kopen dat u denkt nodig te hebben om latere teleurstellingen over wachttijden te voorkomen.

Beschrijving van de twee modules

Als het lokje vertrokken is uit het bergstation rijdt het door een tunnel en passeert daarna een boerderij die ongeveer gelegen is

- 3 & 4. Een overzicht van het gehele traject. Van het dalstation tot het tussenstation (3) en van het tussenstation tot het bergstation (4).

5. De mooie brug van "Bochmann & Kochendorfer".

op de boomgrens. Links begint dan ook een dennenbos waaruit net een houthakker komt met een paard dat een gekapte boom trekt. Rechts ligt al een stel boomstammen aan de rand van enkele weiden. Daarna rijdt het lokje het bos in, gaat door een bergsnijding en passeert dan het lager gelegen tussenstation. Aan de linkerkant zijn steunmuren. Het lokje is ondertussen gedaald en een wissel gepasseerd, vervolgens rijdt het terug over de omgezette wissel om naar het tussenstation te gaan. Op het stationnetje staan enkele reizigers te wachten, er liggen stapels planken die al eerder die dag gebracht zijn en

6. De loopbrug door de kloof. Bij deze rotsen zijn duidelijk de sporen van erosie door het water te zien.

7. De kloof van boven gezien. Vooral het water komt hier goed tot zijn recht. Aan een kant van de brug zijn de herstelwerkzaamheden al gereed gekomen. De brug is gemaakt van gips. De mallen zijn gemaakt van arcaden van "Wieland".

een boer maakt net een schuifdeur open om zijn waren in een klaarstaande paard-en-wagen te laden. Na een kort oponthoud vertrekt de trein naar het dalstation. Voorbij de wissel en een klinkerweg rijdt de trein over een gemetselde brug waar links een kloof met houten looppad en een houten brug, en rechts het bergmeer te zien is. Vervolgens rijdt het lokje langs de klinkerweg die hij kort daarna oversteekt. Dan verdwijnt de trein in een bos.

Bouwtechnieken

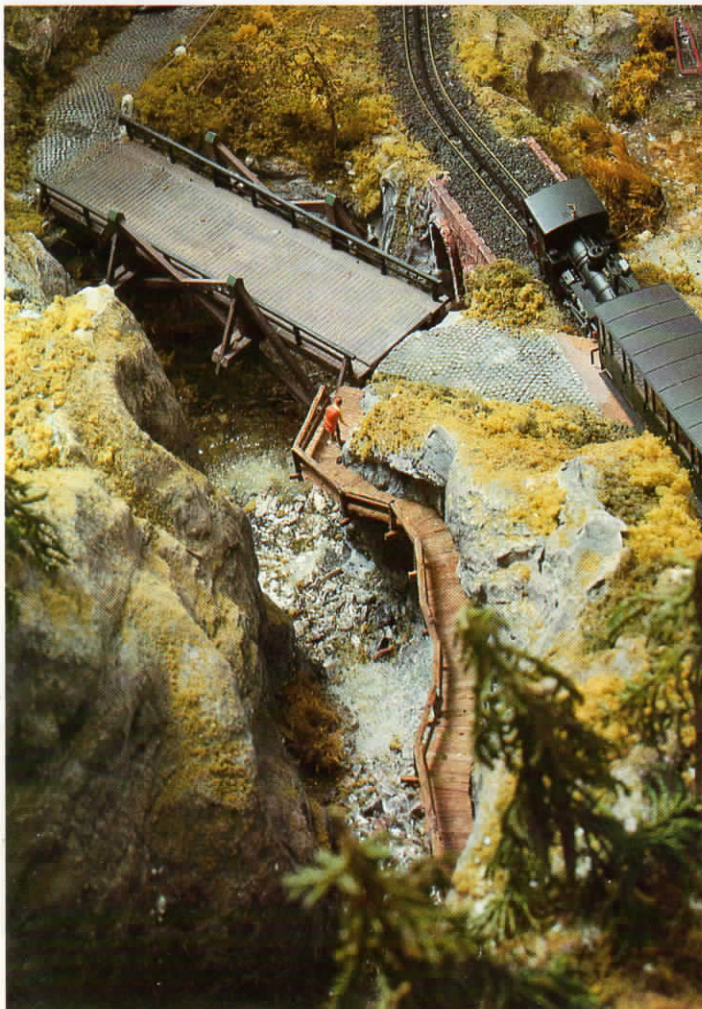
Hieronder volgen bouwbeschrijvingen van enkele onderwerpen die boven staan genoemd.

Dennebomen

De dennebomen zijn pas na "Rail 92" geplaatst omdat ik nog geen goede boom gevonden had. Een andere modelbouwer (J. damen) deed mij ondertussen een goede bouwwijze voor een denneboom aan de hand. De stam is gedraaid van bloembinddraad waarbij ik ongeveer om de driekwart

centimeter een stukje draad er doorheen stak. Deze zouden naderhand als steun voor de takken dienen.

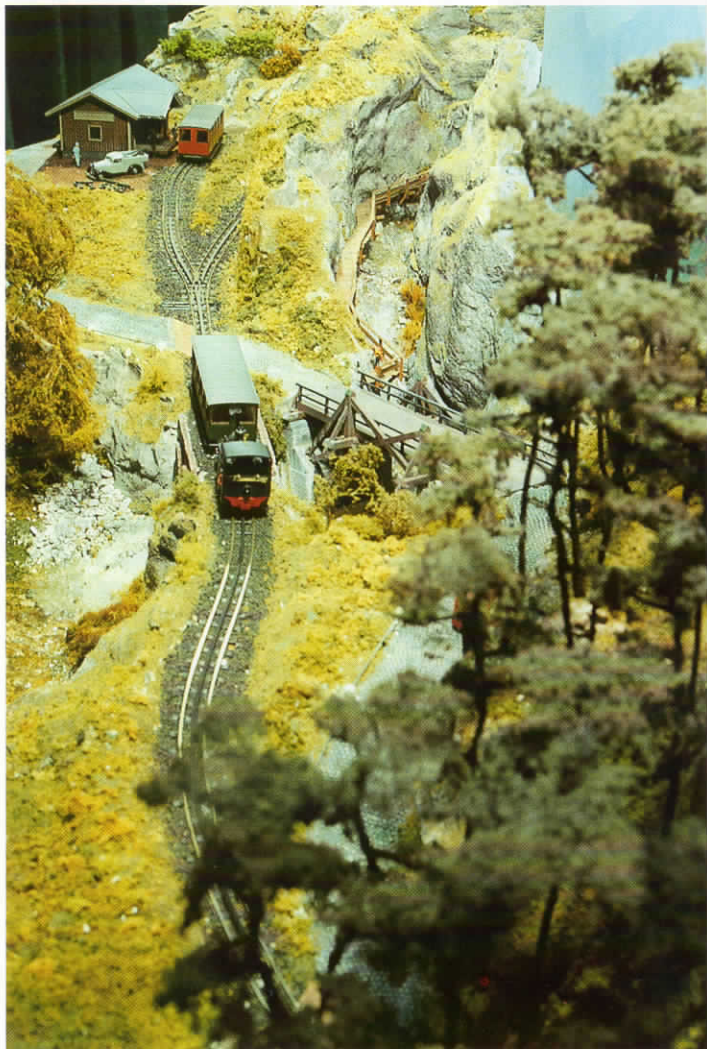
Toen de stam gedraaid was heb ik hem in bruine latex structuurverf ondergedompeld. Ondertussen heb ik in de tuin van een conifeer een tak geplukt. De kleinere takjes hiervan heb ik op de uitstekende draden gelijkijmd met contactlijm. Ik heb er wel voor gezorgd dat de takjes naar boven toe steeds kleiner

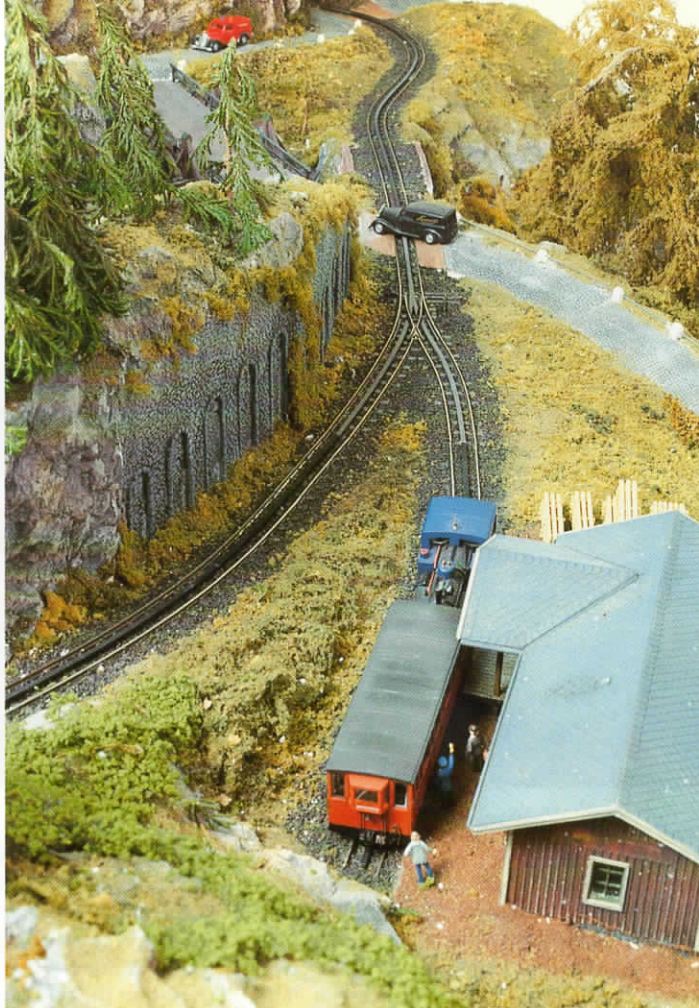
werden. Nadat de lijm goed gedroogd is kunnen de takken schuin naar onder worden gebogen.

Tenslotte wordt de boom bespoten met haarlak voor de houdbaarheid en het behoud van de kleur. Wel verwachten we dat na verloop van tijd de kleur zal verbleken of bruin worden. Een nabehandeling met een airbrush zal dan nodig zijn.

De bomen zijn dus niet vastgelijmd. De tak-

8. Een overzicht van de hoofdmodule met het station, de kloof en de walterval.

9. Een overzicht van de module van de andere kant. Goed herkenbaar is hier de mooie wissel met doorlopende tandheugel. Het stukje waar geen tandheugel zit kan overbrugd worden omdat het lokje twee tandraden heeft.

10. Het tunnelportaal van "Noch". Wie merkt dat dit schaal N is? De boerderij/houthakkerswoning is van "Volmer" maar dan wel opnieuw geschilderd.

Stap 5. Nu worden met licht- en donker-groen (goed verdund) de dennenbossen geschilderd d.m.v. verticale strepen.

Vooraan donker- en achteraan lichtgroen. Ook hier gaat weer een licht waas met wit overheen.

Stap 6. Als laatste werden enkele bomen geschilderd om te suggereren dat de bossen op de baan doorlopen in het landschap. Hier-voor zijn eerst met een brede platte kwast de bladeren weergegeven met verdund groen. De verf loopt een weinig uit en geeft daar-door een vlekkerig idee. Vervolgens worden met bruin de takken geschilderd.

ken (zonder naalden) die overblijven werden gebruikt als geveld boomstammen.

Achtergrond

De achtergrond is geschilderd door L. de Vries. Er is gekozen voor hardboard omdat de wand rond loopt. Een uitgebreide beschrijving staat in SJ 56, daarom volgt nu een samenvatting.

Stap 1. De gladde kant van het hardboard is met een roller blauw gemaakt. Het blauw is aangemaakt naar een foto.

Stap 2. Met donkerblauwe en sterk verdunde verf zijn de contouren van de bergen geschilderd.

Stap 3. Met eenvoudige en min of meer willekeurige strepen donkerblauw en wit wordt er reliëf, met zon verlichte delen en sneeuw op de bergen gesuggereerd.

Stap 4. Met de airbrush (of spuitbus?) wordt er een wit waas over de bergen gespoten, vooral waar de bergen in de lucht overgaan. Meteen kan nu met het wit de wolken worden gespoten (niet te veel anders blijft er geen blauw over).

11. Een ander model van het lokje (Enzian) en wagon. Ook hier zijn goed de dennenbomen te herkennen.

Beek en meer

Omdat er later op teruggekomen wordt hier een korte omschrijving. Na ervoor gezorgd te hebben dat de bedding waterdicht is gemaakt zijn er kattegritkorrels in vastgelijmd. Deze zijn ook buiten de bedding neergelegd om het geheel een natuurlijk geheel te geven, maar wel op plaatsen waar inderdaad stukken rots kunne afbreken. Het kattegrit is daarna behandeld met wat bruinrode en grijze verf en een washing met zwart. Vervolgens heb ik met bevolkingsmateriaal van "Woodland Scenic" en natuurlijk materiaal (diverse mossorten) de bedding verder afgewerkt. Ook zijn er aquariumwatten aangebracht om de waterval na te bootsen. Daarna heb ik giethars in de bedding gegoten en vlak voor het harden met een stokje de golven aangebracht.

Stationnetje

Het stationnetje (Rothausen) is van "Pola". Terwijl alle onderdelen nog op de gietboom zaten heb ik ze overgeschilderd in voornamelijk bruine tinten, het dak in leiblaauw. Het geheel kreeg ook hier een washing met zwart. Daarna is het stationnetje in elkaar gezet volgens de bouwbeschrijving. De uitspringende latten van de muren heb ik tenslotte naar voren laten komen door met lichtbruin een "dry-brushing" toe te passen; hierdoor werden ook de ramen vuil en kreeg het geheel een natuurlijk uiterlijk. De deuren van het bagagedepot zijn iets opengezet en daartussen werd een Preiserfiguurtje geplaatst die net begonnen is met het openmaken van de deuren.

Wegen

De klinkerwegen zijn van "Wieland". Ook hier zijn met een latexmal gipsafdrukken gemaakt. De mal heb ik aan een kant recht afgeknipt. Dit gedeelte sloot dan iedere keer mooi recht aan tegen een eerdere afdruk. De mal met het net niet harde gips werd rechtstreeks op de module aangebracht. Daardoor kreeg de weg een ronde en onregelmatige vorm zoals die in de bergen voorkomt. Toen de weg klaar was heb ik de afdrukken egaal grijs geschilderd en daarna met sterk verdund zwart nabehandeld waardoor de voegen donkerder werden. Op sommige plaatsen zakte een stuk gips weg omdat de ondergrond niet egaal was. Dit stuk werd opgevuld met ballast van "Woodland Scenic" zodat het op een stuk hersteld weg leek.

Brug

De brug is een prachtig model van "Bochman & Kochendörfer" dat naar mijn mening op iedere modelbaan een aanwinst en blikvanger is. Bij het plaatsen van de brug moet er wel opgelet worden dat hij altijd weggenomen kan worden. Daardoor kan men goed onder brug werken als dat noodzakelijk is.

Gérard Hendriks

Rotsen

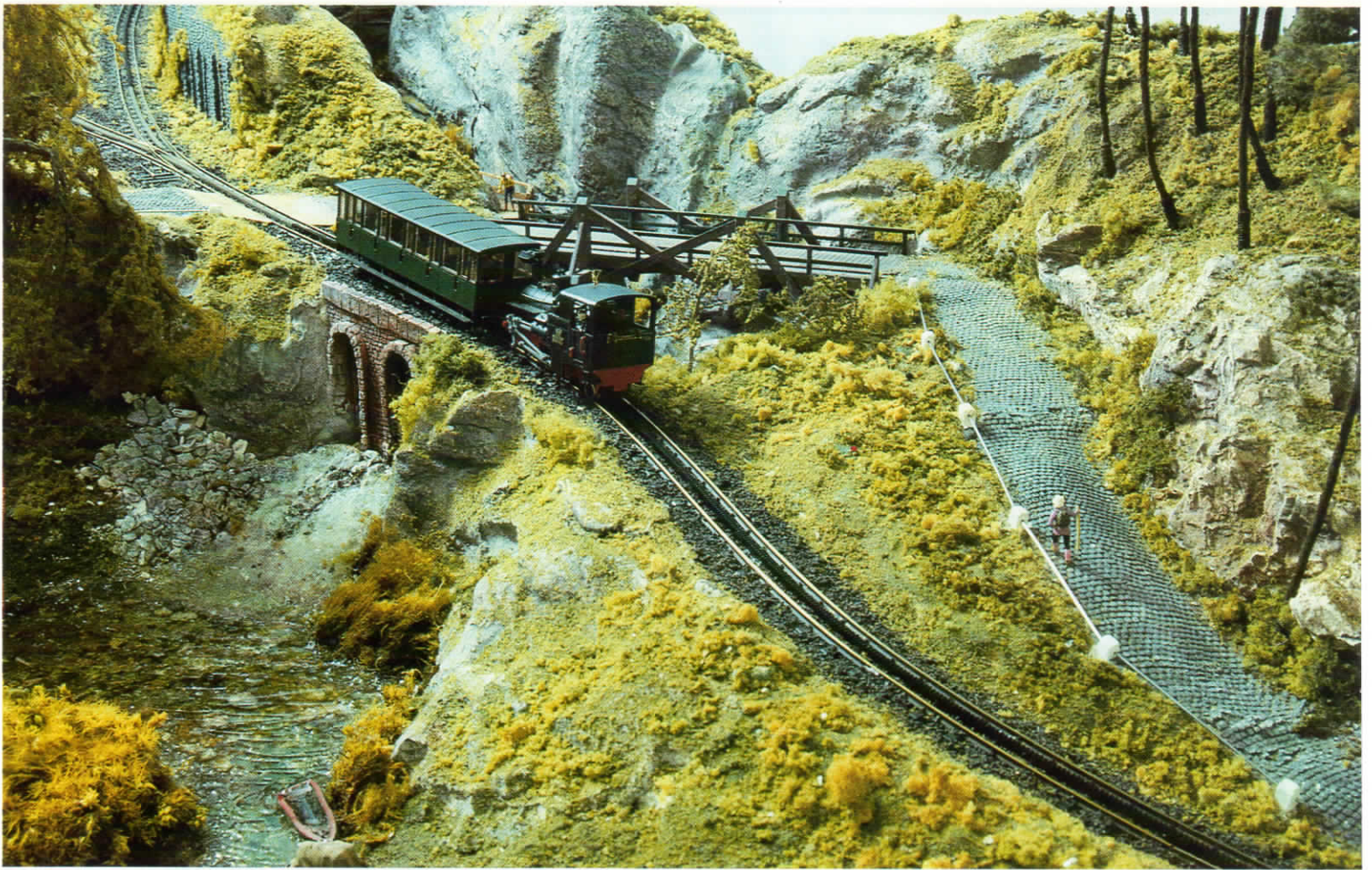
Ook voor de rotsen werden latexmallen gebruikt. Wel is er op gelet dat we de juiste afdrukken gebruikten. Dat betekent voor de kloof een afdruk van een niet zo grove steen waarin duidelijk de contouren van een in de lengterichting afgesleten rotsformatie te herkennen zijn, voor de rotsen die in het bos langs de weg te zien zijn een steen met korrelige structuur en bij de bergdoorsnijding een rots met duidelijke breekvlakken.

Tunnelportalen en steunmuren

De tunnelportalen zijn gipsen afdrukken van een N-portaal van het merk "Noch", maar uitermate geschikt voor smalspoorbanen en omdat de steen vrij grof is valt hij niet te klein uit. De portalen heb ik terwijl te nat waren, geschilderd met grijs en blauwgrijs. Een washing met zwart maakt het geheel af. De steunmuren zijn arcaden van "Noch" en op dezelfde manier gemaakt als de tunnelportalen.

12. Deze foto spreekt voor zichzelf. Een hout-hakker komt het bos uit. Goed te herkennen zijn hier de naaldbomen.

13. Een wandelaar is bezig de helling te overwinnen. Goed herkenbaar is hier de klinkerweg.

14. Waterval en het "kattegrit". Alle foto's: Gérard Hendriks

